Székesfehérvár, XXVIIX. évf. 147. Szerda, 1918. jul. 3.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetés helyben: 1 hóra 2 K, 1 évre 24 K — vidéken: 1 hóra [illegible] K, 1 évre [illegible] K

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szent István-tér 1. Telefon 205

Felelős szerkesztő: Hajós József.

Püspökünk vezércikke.

A kimagasló Egyházfejedelem nem szórul reá, hogy hótiszta hermelinjét a mi lapunk a hizelgés tömjéngomolyába burkolva akarja fehérszinben feltüntetni. Prohászka püspök nem várja, hogy tömjénezőket lengessenek körülötte. Mi sem tömjénezni akarunk, hanem tényeket szemelni.

Megállapítjuk, hogy oly imponálóan igaz, férfias, nyilt, emelthomlokú, úri vezércikket még nem olvastunk, mint amilyen az „Alkotmány" most vasárnapi számába *Prohászka Ottokár* irt.

Vezércikk a szó betüszerinti értelmében, mert a magyar kereszténység legnépszerübb, legtisztelettebb vezére irta, vezérhez méltó úri, fölényes erkölcsi önérzettel. Ez a vezércikk nem is lehet csak egy napos tisaavirág életü ujságcikk, hanem történelmi dokumentum erejével hat jövendő időkben is.

Mint egy hősz a legyőzött ellenfelei közt, mint a hullámtorlaszos jengerből kimeredő szikraszóró, úgy áll az élet áradatában; homloka világít mint a villám és hangja messze harsan, mint az égzengéses viharok harsonája. Ha soha sem irt volna, hát ezzel az egyetlen irással most vivta volna ki a keresztény magyarok részéről a hódoló tiszteletet. Mert az egyszerű igazsága [illegible] szemeivel nézi a világháborus élet véres és iszapos áradatát, — aggodó lélekkel keresi föleg a magyar keresztény ifjuság boldogulási utját. Látja a vigasztalan jelent és a reménytelen jövőt. Ez az objektiv szemlélődés indiotta a gyémántjellemü püspök arany lelkét, hogy acéltollal védje a magyar keresztény ifjuságot; hogy megállapitson súlyos — és sokaknak kellemetlen — igazságot úgy, miként azt még ilyen magas helyről nem mertek megtenni.

Nem kellett az élepenlátó szociologusnak csomót keresni a kákán. Mert tény, hogy a zsidóság magatartása, „haditettei", melyeket itthon üznek, váltják ki azokat a kritikákat, amelyekre a kellemetlenül érintett zsidóság, a gyülölködő antiszemitizmus és a bornirt hecekaplánkodás vádjai kialtja.

Prohászka püspök jun. 2-án nem a szokott égbemeredő stilusában, hanem komor földre néző realizmussal, tárgyilagos egyszerüséggel rajzolta meg azt a veszedelmet, mely a magyar tanuló ifjuságot s velük a magyar keresztény kulturát fenyegeti. Ifjaink, diák katonáink a frontokon vérezznek, itthon pedig a főiskolákon helyeket elfoglalják mások . .

Prohászka püspök nemcsak [illegible] stilusában, hanem [illegible] szemlélt a [illegible] és tanulságait. Eltökélte, hogy a nagy eszmékért lelkesedő lelkében kitör a szeretet lángja a keresztény magyar ifjuságért, a keresztény kulturáért, a népért; — ugyanekkor krisztusi ostort pattogtat, hogy kiüzze a véren és könnyeken élősködő kufárokat a keresztény Magyarország templomából.

Ime *most* azok, akik felé suhog az ostor, rágalmazzák, leszólják azt a nagy férfiut, akit ők maguk is a diadalmas élet énekesének vallottak. Kétségtelen, hogy az ostorpattogatás más hang, mint a magasban trillázó pacsirta éneke; de ha oly egyházfejedelem mint Ottokár püspök ostort pattogtat, ezt a megrázóan félelmetes aktust csak a lesujtott, megkorbácsolt sajtó tehetetlen dühében nevezheti „kanászkodás"nak. Csak a megkorbácsolt tábor igyekszik elhitetni a nem gondolkodókkal, hogy a nagy főpap erélyes fellépése haszonleső alacsony inditó okokból ered. A „Pesti Napló" az ősii birtokkal megvesztegetett haszonlesőt, a „Világ" a Savonarola bábjából kibuvó kalocsai érseket véli felismerni a hermelines ostorozóban.

Prohászka pedig fölényes önérzettel nézi az ellene zuditott, de hozzá fel nem érő szennyes áradatot s vasárnapi vezércikkében ily szavakat: *„annyira szerettem s élvezem az igazságot, hogy rá sem hederitek, ha az egész zsidó sajtó kigyót — békát kiáltt reám! — A nema becsület érchomlokáról a jerichói lárma visszapattan, hogy viszhangozzek minden becsületes magyar szivben s felverje bennük a tűrelem s nema megadás csendjét s a kiabálók torkára forrassza azt a szót, mely közvéleményt akar csinálni, holott erős magáról, s tudja róla az egész világ, hogy nincs igaza."*

Igen, a *zsidókérdés* napirenden van ma, mert maguk a zsidók tüzik napirendre. És minél inkább akarják az igazság magasan álló hirdetőjét porba lerántani, annál jobb keresztény magyarnak fog kinyilni a szeme.

A sárral dobálódzók tudják kel, hogy Prohászka Ottokár hazánkban megtestesülése a legszenyőbbb keresztény ideálnak. Tudják azt is, hogy Prohászka személyének támadásán át a *keresztény világnézet ellen folyik a harc.* A főpap azonban nem retten meg, hanem kongatja a vészharangot, melynek megrázó kongásaire a „magyar" sajtó Prohászka ellen erkölcsi lélekharanggal akar csengetni, hazugnak, gyülölködőnek kiáltja ki.

Prohászka pedig erre azt irja: *[illegible] szemlélni, [illegible] ember, legyen az magyar, vagy-rác, vagy zsidó, nem bántok s meg kevésbé rágalmazok meg valakit. Nem bántom a derék zsidókat sem. Aki ilyen, örüljön neki; de arról tudom azt is, hogy nem azonositja magát semmifélegazsággal s hogy jól vigyáz magára főleg oly kérdésekben s érdekekben, [illegible] hozza a jól nevelett embert is, vad, tajtékzó dühbe pedig a neveletlent, ut figura docet. Tudok tisztelni egyeseket az előbbi branesből s van alkalmam ámulni a tömegeken az utóbbi fajtából."* — És konkrét adatokkal bizonyit:

„Magam is érdeklődtem s megtudtam teljesen hiteles forrásból, hogy pl. a 17. honvédgyalogezred székesfehérvári segédszolgálatra beosztott hatvan-hetven katonái közt most is ötvenhét zsidó van. Ez már csak szép percent? Akár milyen banknak becsületére válnék." — Még több példát sorol fel.

„Hát mit akar ezek után az az „in luce Hungariae," Magyarország szine előtt levonaglódüh s felhördülő lárma? Talán bizony, hogy a sajtóban is végigszenvedjük a zsidóság terorizmusát, melynek minden törekvése a saját maga bőrének biztositása s a maffia igazságtalanságai ellen felhördülőknek az utból való eltávolitása. Vagy talán kifogásolják ezt az általam kimondott s hirdetett közvéleményt? Meg vannak talán győződve, hogy miután ezt a közvéleményt nem önök, hanem a tények csinálták, az talán téves? Helyes akkor hát kivánjanak s kérjenek pontos valási statisztikát a pótzászlóaljak irodáiban, a kórházakban, a központi ruhatárban s fegyvergyárban, a Bahnhofkommandóban, a Berzestelléken, raktárakban alkalmazott legénységről és tisztekről!"

Igy zúdulnak, csapnak le Prohászka ostorcsapásai, vagy — mint Omaga nevezi — kalapácsütései. „Ugy látszik, azt gondolták a „magyar" sajtóban, hogy jobb pörölynek lenni, mint üllőnek, hát neki a keresztény ifjuság szószólójának, kalapálnak majd megpuhul, vagy elhallgat. Azonban én is ismerem a Göthei verset: „Du musst steigen oder sinken, leiden oder triumphieren, Amboss oder Hammer sein", s nincs okom rá, hogy üllő legyek, legkevésbé üllője azoknak, kik nem a fronton álnak, hanem hon maradtak az igazság s szókimondás koporsószegkovácsainak."

És ez a kemény, férfias nyilatkozat nem aggresszivitás, hanem védekezés.

[illegible] nem kell [illegible] állásba menünk, hanem igenis elszántan védelmi vonalba kell helyezkednünk. Nyilvanvaló az is, hogy most a magyar keresztségnek egy nagy élethalál kérdése van, az hogy a *szemita aggresszivitassal*, mely a sajtóban és a társadalmi életben nyilvánul, meg tudunk-e küzdeni? Ehhez az öntudatos védekező harchoz kell toboroznunk gerinces, bátor katonákat. A védelmi zászló alá csoportosulást sürgeti Prohászka püspök vészharang kongatása is, mely nem pogromra tüzel, hanem keresztény öntudatra ébreszt.

A zsidóság igen jól tudja, hogy mit jelent, ha Prohászka kongatja a vészharangot, azért hát igyekszik tulharsogni sajtólármájával. Tegnap még ők is elismertéx, hogy Prohászka apostol, zseni, kulturember, ma már azt hirdetik, hogy veszélyes, közveszélyes demagóg. Tegnap még szent, ma hazug. A kazár sajtó igy taksálja a legkiválóbb keresztény férfiuk valutaját.

Ez a „magyar" sajtó most Prohászka alakját le akarja a magasból rántani, és gyalázkodva darabokra törni, mint

régen a rómaiak az istenekké tett, de megbuktatott cézárok szobraival tették. De Prohászka püspök nem élettelen szobor, hanem életrevaló eszméket sugárzó, élő tüneményes szellem, puritán jellemü, önzetlen vezér, akire mi büszkeséggel tekintünk fel és akinek vezérlete mellett az öntudatra ébredő magyar kereszténység: ha kell keresztesháddal védekezik a támadói ellen.

Hajós.

Munkásmozgalom Budapesten.

Mikor az év elején Budapesten és Bécsben sztrájkoltak a munkások, az ántánt lapok jól eső érzéssel fantasztikus híreket röpitettek világgá. Beszéltek 1 millió 2 százezer sztrájkolóról.

Elmondták, hogy a bécsi katonaság vonakodott a tüntetőkre lőni, . . . hogy nagy lázadások voltak mindenfelé az országban. Hogy üzleteket romboltak, ... vezető férfiakat gyilkoltak, sőt az egyik angol lap már az önálló cseh állam létrejöttéről mondott biztos hireket. Abban pedig az összes ellenséges lapok megegyeztek, hogy ez a bécsi és budapesti sztrájk nem kenyérsztrájk többé, hanem hatalmas politikai tömegmozgalom volt — a mely világosan bizonyitja, hogy a bolzevikizmus átszivárgott a monarchiába — a mi első sorban a volt osztrák hadifogolynak — a bolseviki iskolában nevelkedett s onnét bolseviki segitséggel hazaszökött Bauer Ottónak az osztrák radikális szocialista párt vezérének az érdeme, a ki hazájába visszatérve elhintette és hihetetlen gyorsasággal megérlelte a bolsevikizmus eszméit, a kire igazán büszkék lehetnek a bolzeviki mesterei. Mikor ezekre a januári eseményekre visszagondolok — önkénytelenül is azt kérdem: vajjon mit fognak irni a most lefolyt budapesti mozgalomról az ántánt lapok — ha olvassák Károlyi Mihály gróf és Lovászi Márton képviselők fölszólalásait?

A svájci semleges lapok a telen megállapitották, hogy a „monarchia diadalmasan kiállotta a bolsevikizmus rohamát“ sőt kijelentették, hogy az ántántnak sokkal több oka van félni a bolsevikizmustól, mert a mint irják: „Franciaországban és Itáliában nem tudják miként alakul a helyzet.

De magánértesülések szerint a legszélesebb rétegekben elkeseredés és elégedetlenség érzik, és valószinünek tartjuk, hogy alkalom adtán ezekben a államokban elementaris erővel fog a forradalom előtörni. „És hogy a semleges lapok ezen véleménye mennyire alapos volt — kitünik az egyik berlini lap megállapitásából, a mely a következőket szögezi le: „Három veszedelem fenyegeti Angliát. Először Hindenburg támadása a nyugati fronton, másodszor az éhinség és harmadszor: az angol bolsevikiek uralma. Az első két veszedelemről mindenki tud, az angol bolsevikizmus azonban mintha megállt volna?

Félek, hogy a semleges lapok a képviselőházban folyó tárgyalások után nálunk fogják megjósolni a berni lap által Angliára vonatkoztatott hármas veszedelmet! — Lloyd Georg barátja Thomas a hires szocialista vezér a következőket mondotta: „Ha különbékére akarjátok kényszeriteni a monarchiát . . . mindenek előtt erősitsétek és növeljétek nagyra a monarchia nemzetiségeinek törekvéseit és hizlaljátok hatalmas erejüvé a szociális forrongást. Ha majd a nemzetiségi forradalom és a bolsevikizmus kezet fognak, akkor majd teljessé válik a monarchia végzete.“ Megszivlelésre méltó szavak ezek, a melyeket olvasva el kell, hogy mondjuk: köszönöm Zsidó, hogy megtanitottál! Igazán kivánatos volna, hogy minden képviselő és minden magyar, minden magyar munkás a zsebében hordaná mindig Thomas Albert cikkét! Ugy a mikor az a képviselő ott a parlamentban szólani akar — vagy a mikor az a munkás leteszi kezéből a kalapácsot, az a magánál hordott ujságcikk mindenkor figyelmeztetné, hogy a meggondolatlan képviselőházi nyilatkozat csak ugy, mint a félrevezetett munkás letett kalapácsa csak arra jó, hogy Masaryk ur kancellár legyen Csehországban — Kramarz és Klofác pedig helytartók a 19 magyar vármegyében, Hinkovics pedig bársonyszéket kapjon Jugoszláviában.

Vigyázzunk hát a képviselőházi beszédekre és a munkásmozgalmak okos irányitására és leszerelésére!

Cs.

HÍREK.

— **Vöröskeresztes kitüntetések.** Aldobói Rakossy Gyula csendőralezredes, Hegedüs Gyula csendőrőrnagy a Vöröskereszt 2. oszt. diszjelvényét kapták.

— **Katonai kitüntetések.** Krausz Benó népf. főhadnagy Signum Laudis, Palffy Pál tart. hadapródjelölt első oszt. ezüst vitézségi érmet kaptak a 17. honv. gy. ezredben.

— **Az egyházmegyei kath. tanitók gyülése** a háborus viszonyokra való tekintettel elmarad.

— **Hősi halál.** Enyingi Antal László főhadnagy, századparancsnok, négy évi nehéz harctéri szolgálat után az olasz fronton ellenséges golyót kapva hősi halált halt.

— **Személyi hír.** Magdics István kanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő hat hétre elutazott.

Az ó-kori népek egészségügye.

A szociálhygiénának történetét, [illegible] jólét előmozdításának [illegible] összeállitani, nem volt könnyü feladat; hogy ezt dr. Nossig Alfréd (Einführung in das Studium der socialen Hygiene, Deutsche Verlags-Anstalt, Stuttgart) müvében elismerésre méltó módon megoldani képes volt, ezt, mint könyve előszavában hangsulyozza, javarészben csupán a cs. kir. egyetemi könyvtár vezetőinek s a cs. kir. statisztikai központi bizottságnak Bécsben, köszönheti. Könyve első részében az ó-kori népek közegészségügyének történetét adja, a második rész pedig a modern népekhez vezet. A szociálhygiéna célját főbb alapelveiben ezen mondatba foglalja: „Azon tudat ébredése, hogy a népek közegészségügyének nagy hordereje van, azon reményt erősiti bennünk, hogy nincs már távol az az idő, midőn az egész civilizált emberiség egy észszerü egészségápolás jótéteményeit fogja élvezni és a népek elég érettek lesznek arra, hogy igazi érdekeiket megóvják s költségvetésüket ezen érdekek irányitása szerint szabják meg. Egy kor, amelyben az államok egy teljesen népétett hygiéniai törvényhozást fognak életbe léptetni és egy nemzetközi egészségügyi törvénykönyvet alkotnak meg, melyben városaikat alaposan szabályozzák s az összes közlekedést [illegible] alá vetik, azon kor, melyben a lakás, táplálkozás stb. kérdése mindenki számára emberies és hygiénikus módon lesz megoldva, amidőn is az elaggott, elkórosodott s termékenységében meggyengült emberiség egy észszerün nevelt, erőteljes, egészséges nemzedék által fog megujhódni.“ Majd igy folytatja tovább: „Természetes, hogy a ma élő nemzetek szociálhygiéniai vezetésének szervezésében sem Lykurg vagy Plato, sem Mózes nem szolgálhatnak közvetlen mintául. Az emberiség fejlődik s ahol előbb a tekintély indokai győztek csupán, ma mindinkább a felvilágosultságnak és meggyőződésnek kell határosaknak lenniök.“

E cikkben csakis az ó-kori népek hygiénáját érintem, mely mindenesetre a legnagyobb érdeklődésünket válthatja ki. A történelem itt Kina, India, Perzsia, Egyptom, Görögország és a zsidó és római birodalomba vezet.

Az egyén, a család s a faj fenntartása a célja Kong-Fu-Tse hygiénai törvényhozásának Kinában Schu King, a *Kinaiak* szt. Irása önmegtartóztatást, mérsékletet ajánl az érzéki élvezetekben; a tisztaság, egészség s az egyén és család fenntartása mellett, parancs volt még a szigoru elzárkózása a népnek más törzsek elől, ami a felbomlását megakadályozni s fennmaradását elősegiteni, volt hivatva.

Tisztaság, ez itt az egyén egészsége, az indus törvényhozók Manu és Jajnavalkya, követelménye is, csak a hygiéniai előirások a nép nem minden rétegére egyenlők. A Brahmanok kasztjának a lehető legtökéletesebb nemzedéknek kellett lennie és ezekre az előirt szabályok kötelezők voltak, a nép zömének csak ajánlva lettek. Hus és erjesztett italok élvezete a Brahmanoknak tiltva volt és mindenkinek, ki egész életén át a huseledeltől tartózkodik, jutalomképen jámborságáért a szent Aswamédha (lóáldozat) évről évre való bemutatásának kiváltsága 100 éven keresztül, volt kilátásba helyezve. Számtalan mosakodás minden istentisztelet előtt, volt parancsolva; étkezés és ima előtt a szájat ki kellett mosni. A test dörzsölése nagy tekintélyben állott. „A királyt, mialatt az ügyeket meghallgatja, négy ember dörzsöli; Megasthenes ébenfapálcikákkal való ledörzsölésről beszél és még szinjátékokban is szerepelnek szolgák, akik uraik tagjait dörzsölik és dagasztják.“ A gyógyászattal foglalkozók a Brahmanok között, rizsből és lisztből éltek. A házasság nagyrabecsült kötelesség volt, a coelibatus csupán a jámbor élet legutolsó és legmagasabb fokán lépett teljes jogába. Manu egész harmadik könyve a Brahmannak házas- és családi életét szabályozza. Mint minden ó-keleti nép törvényhozásában, ugy az indusokéban is, a fajért való gondoskodást találjuk. Manu [illegible] hogy első házasságában más kasztból mint az övé, válasszon feleséget, és a parancsok betartását bizonyitja az, hogy az indusok tért hitüeket nem is fogadták el, és hogy idegenek, kik közlük letelepedtek, elkülönitve maradtak.

A *Perzsák* szociálhygiéniai reformere Zoroaster volt, aki Ormuzdnak, a legfőbb istenségnek, parancsait ujból helyreállította. Parancsai körülbelül mindent felöleltek, azonban csakis a papkasztra voltak kötelezők. Egy példa a körültekintő intézkedésekre a rendelkezés a „Késche“ (temetők felől.) „Olyan helynek kell lenni, mely teljesen elkülönitve fekszik, hol nincs közelben sem viz, sem fa; olyan földnek kell lenni, mely nagyon tiszta és nagyon száraz; olyan helyen legyen a temető, hol lehetőleg kevés háziállat jár. A hullákat olyképen kell fektetni, hogy sem kutya, sem madár, sem farkas, sem légy vagy szél a hullák legcsekélyebb részét el nem vihetik. A temetkezési helyek az évszaktól függtek és Zoroaster ez irányu szabályzai a betegségek átvitelének megakadályozására irányultak.

Az *Egyptomiaknál* pontos egészségügyi rendszabályokat találunk; Herodot irja: a Királynak és a papoknak szakállukat és

— **Áthelyezett katonai lelkész.** A helybeli katonai kórházak lelkésze *Lotterer* Péter kalocsai egyházmegyei áldozópap, közel 10 hónapon keresztül működött Székesfehérvárott. Ez idő alatt buzgó és odaadó munkásságával a felsőbb katonai parancsnokságok teljes megelégedését vivta ki, előzékeny modorával és egyenes jellemével pedig nemcsak a betegek ragaszkodását nyerte meg, de sok jóbarátot is szerzett magának. Most tehát, amikor saját kérelmére történt áthelyezése folytán Zomborba, szülőföldjének közelébe távozik, áthelyezése méltán kelt széles körben sajnálkozást.

— **Titkos szállitmány.** Egyik olvasónk irja: Mindennap élénk érdeklődéssel várom, hogy mikor hull már le a lepel — mint legutóbb az áruhalmozó tanácsos urról — arról a nagyszabásu csempészetről, amely a mult hetekben Székesfehérvárott történt! Biztos tudomásom szerint ugyanis a minap nem kevesebb, mint 1245 kg hagymát, 1491 kg. babot, 125 kg. kölest 1415 kg lisztet, 94 kg. diót, 96 kg. zabot, 25 kg. szappant, 647 kg. zsirt, 247 kg. füstölt szalonnát és kolbászt, 221 liter pálinkát és nagyobb mennyiségü bort akartak bizonyos emberek egy helybeli kereskedő segitségével Pilsenbe csempészni. A rendőrség és pénzügyőrség azonban megneszelte a dolgot és még idejében hóppon vette a tisztelt társaságot és az egész készletet lefoglalta a közélelmezés céljaira. Nagyon kiváncsi vagyok tehát, mi történt ezzel a tekintélyes mennyiségü anyaggal és a fentiszelt társasággal? Mert, ha méltó a pellengérre egy p. ü. tanácsos az áruhalmozásért, ugy a csempészek még jobban rászolgálnak a törvény sujtó kezére. Akkor amikor határozott tények és adatok állnak rendelkezésre, nem hiszem hogy a dolgot egykönnyen el lehetne hallgatni. Azért — sajnos nekem a közgyülésben szavam nem lévén — a t. biz. tagok figyelmébe ajánlom a dolgot. Járjanak utána, hogy a csempészetre fény derüljön. Közelebbi felvilágositást akár a vasuti raktáron, akár a lefoglalást foganasitó — ha jól emlékszem: Szilasy p. ü. szemlész és Hübner r. biztos — hatósági közegek utján könnyen szerezhetnek.

— **A VIII. hadikölcsön.** Bár a pénzintézetek nem is szivesen fogadják el a betéteket és a betéti kamatláb is egyre csökken, a közönség nagy része mégis — érthetetlen okokból — takarékba rakja a pénzét, ahelyett, hogy hadikölcsönt jegyezne, amely magasabb kamatozáson kivül meg gyorsabban is értékesithető, mint a takarékbetétek. Hiába, a közönség csak nem akar tanulni, pedig igy a saját kárán és a saját pénzen kénytelen rájönni a hadikölcsön előnyeire. A hadikölcsönjegyzés dacára is emelkedik az intézetek betétállománya, ami nem történhetnék meg, ha az emberek nem gondolkódnának oly kétségbeejtő konzervativan. Ezek, akik otthon tartják és takarékba viszik vagy dugdossák a pénzüket, hiába lármáznak a türhetetlen drágaság, a háboru végnélkülisége felett. Nem fog végeterni soha a háboru, sem a drágaság, ha mindenki inastól várja a csodát és másra tolja a kötelességteljesitést, mig maga csak fenékig kihasználja a konjunkturát. Az ilyen tehetős és kötelességükről megfeledkező emberek joggal nevezhetők a polgári front katonaszökevényeinek. Ők, akik fekete listára valók, akiket meg kell bélyegezni, akiket pellengérre kell állitani. A sajtó resen lesz, hogy ezuttal is kötelességét teljesitse és néven nevezze azokat, akik a legválságosabb időben megtagadták hazafiui voltukat és kivonták magukat a hadikölcsön jegyzése alól.

Erzsébet főhercegnő a VIII. magyar hadikölcsönre a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál jelentékeny összeget jegyzett.

— **Jótékonycélu előadás.** Kápolnásnyéken Péter és Pál napján a Vöröskeresztegylet javára tartott mükedvelői előadáson belépti és felülfizetési pénzekből virág, gyümölcs s sütemények árusitásából összesen befolyt 1600 K, melyért hálás köszönetet mond a rendezőség nevében Kenessey Ilona és Urházy Sándor.

— Hindenburg, a nevét viselő ezrednek megküldötte müvészi kivitelü arcképét, hogy azt az ezred hadialbumában sokszorosítva közöljék. Ugyanezen alkalommal emléksorokat is küldött az album számára, megemlékezvén az ezred vitéz tetteiről. A hatalmas, a nagy hadvezér egyéniségét visszatükröző vastag vonások eredeti sokszorositásban fognak megjelenni.

— **Lopás.** Pemmer Anna Zimoly utca 4. sz. alatti lakós feljelentést tett a rendőrségen, hogy az éjjel nyitott padlásáról ruhaneműeket loptak el, 1000 koronát meghaladó értékben.

— **Áruhalmozó pénzügyi tanácsos** cimén lapunk szombati számában megirtuk a Siedelszky esetet. Ma egyik helyi lap a felhalmozott „nagy készlet"-et igyekszik csekély készletnek feltüntetni és „hivatalos helyen" szerzett adatokat sorol fel csak 276 K értékü trafikról tud. Ezzel szemben mi a *leghitelesebb forrásból* soroljuk fel itt a pénzügyigazgatósági tanácsos urtól elvett, felhalmozott trafikot, melyről átvételi elismervényt állitottak ki s a készletet — 2 szivar hiányával — Rödiger pénzügyigazgató vette át. Siedelszky dohánykészlete ez volt: 100 trabuko, — 300 rövidszivar, — 100 portoriko, — 4 csomag hercegovina, — 2 csomag török, — 12 csomag magyar szivarka dohány, 10 csomag magyar *hosszura vágott* dohány, — 9 doboz cigaretta, — 20 csomag szivarka dohány, — 100 csomag komisz dohány, — 37 doboz Stambul cigaretta (mely maga 222 K) 300 drb. Memfisz, — 2 doboz hölgy, — 1 doboz regalia media, — 1 doboz cigaretta dohány (4 K). Ez a mennyiség: a szombati hirünkben emlitett asszonynál talált, de Siedelsky tanácsos urtól való „*ruha csomag*," mely 266 kor. 80 fill. értékü dohányt tartalmazott és a tanácsos lakásán talált 356 K áru dohány együtt. — Mikor a rokkant és beteg katonáink a trafikok előtt órákhosszat kénytelenek ácsorogni 2—3 drb szivarért vagy egy pakli komisz dohányért, akkor legalább is önzés, hogy a pénzügyi tanácsos ur 600 kor. értéken felüli dohányt halmozzon fel. — Igazságot akarunk mindenkivel szemben!

— **Semmelweiss emlékezete.** Semmelweiss Ignác hires nőorvos születésenapjának 100-ik évfordulóján pálmákkal gyönyörüen feldiszitett szobor előtt tegnap 9 órakor szép ünnepély folyt le. A magyar orvosvilág kitünőségei megjelentek, hogy Semmelweiss emlékének hódoljanak. A magyar nőorvosok nevében Tauffer Vilmos tartott ünnepi beszédet és a közkórházi orvosegyesület nevében Sonntágh Tivadar. Koszorut helyeztek el a budapesti, pozsonyi és kolozsvári egyetem, továbbá a budapesti kir. Orvosegyesület és a közkórházi testület; a fővárosi és vidéki bábaképzők. Az ünnepély második része a kerepesi-temetőben folyt le az elhunyt sirjánál, amelynek szarkofágját számos koszoruval diszitették föl. Az elhunyt születési házát, amely Budán az Apród utcában van, szintén virágokkal diszitették.

— **Adomány.** Csapó István százados koszorumegváltás cimén Schnetzer Nándor elhunyta alkalmával az Ottokár hadiárvaház javára 50 K-t adományozott.

— **Fegyveres rablók fosztogatnak az osztrák vasutakon.** Az osztrák államvasutak tanácsának legutóbbi ülésén Deschka miniszteri tanácsos bejejentette azokat az óvintézkedéseket, melyeket folyamatba kellett tenni, mert az utóbbi időben egyre sürübben ismétlődnek a vasuti tolvajlások és podgyászrablások. A fosztogatások az utóbbi időben fenyegető mérvet öltöttek s amerikai stilusuak. Valóságos rablóbandák, a melyek néha több száz, sőt ezernél is több emberből állanak, megállitják az egész vasuti vonatokat és

---

egész testöket minden harmadik nap meg kellett nyirniok naponta kétszer nappal és kétszer éjjel megfürdeniök, és Byblosban kézzel szőtt vászon cipőket hordhattak csupán. Az életmód oly egyformasággal volt beosztva, mintha csak egy orvos állította volna össze egészségi szabályok szerint; az orvostudomány magas fokon állt, a betegségeknek elejét venni, volt a fődolog. „Az ő gyógyszereik, beöntés, böjt hánytató szerek a betegségek megelőzésére irányultak." Háboruban vagy utazás közben az ország belsejében mindenkinek ingyen gyógykezelésben kellett részesülni. Az orvosok állami fizetést huztak és a gyógyitásnál irott, a legelső orvosok által szövegezett törvényekhez kellett alkalmazkodniok.

A *Zsidók* törvényeiből emlitsük a következőket: „Hat napig fogsz dolgozni és minden munkádat végezni; a hetedik nap az Urnak szentelt nyugalomnap." Ragályos betegségek elkülönitésére vonatkozólag: „El fogja tépni ruháit és födetlen fővel kiáltja: „Tisztátlan." Az egész idő alatt még sebek vannak testén, magányosan fog lakni és tartózkodási helye a táboron kivül lesz." A betegségeknek ruhaneműek és falak stb. által való átvitele a zsidók előtt ismeretes volt, épugy a fertőtlenités hamu és viz által elemi és egy mesterséges fertőtlenitő szer segitségével. Mózes pontos étkezési és mértékletességi törvényeket adott; a vélemények a „sakterolás" felől ugyan oszlottak, ellenben a „Kóser" és „Terephiról" szóló törvények a modern tudomány elismerését is birják mert ezen szabályok a tuberkulózis elleni prophylaktikus intézkedések.

„A testi munkáról a szellemi munka mellett, Gamaliel ezeket mondja: „Szép a törvény tanulmányozása ha azt egy kézi munkával egybekötik; mert minden munka feledteti a bünt. Minden tanulás, melyet a kéz munkája nem kisér, ürességbe megy és nyugtalanságot von maga után. Bárki tehát szent dolgokkal foglalkozik, egy ilyen munkát is válasszon Isten dicsőségére."

Tágabb körben ismert a *görögök* szociálhygienája, mely előszeretettel alkalmazza az edzés módszerét. A lykurgusi törvényhozás férfiakat nevelt vasból: igazi katonai szervezése az egészségügynek. Ámde nem Spárta, hanem Athénban találjuk a népegészségügy mintaképét. Ó-Athénnak csak egy mosdó és egy ivóvizvezetéke volt; s amint Ó-Görögországban állami orvosok voltak, részben rendkivül magas javadalmazással alkalmazva, (Damokedes orvos, aki Kr. e. hatodik században élt, két talentum fizetést huzott; — 12 ezer franknak felel meg, de milyen pénzérték mellett) ugy gyógyszertáraik is voltak és népszerü hygieniai irodalomnak sem voltak hiján. Itt élt az első tudományos hygienikus Hippokrates, itt akárta Plato a magánembernek egész életét maga szabályozni és Aristoteles itt alkotta meg házassági és nevelési törvényhozását. És mind az előbb emlitettek, valamint Xenophon is, különösen a városok egészségügyét s a lakásokat, elrendezésükben és járványok idején, tökéletesitették.

Végül a *rómaiak* szociálhygienája elsősorban a padló, a viz, levegő és az emberi test tisztántartására vonatkozik. Mocsarakat kiszáritanak, Vitruvius Pollio a városok elhelyezéséről irt hygieniai vonatkozásban. Már a Kr. e. VI. század elején alagcsatornázták Rómában és 312. évben K. e. épitették az első vizvezetéket, az „aqua Appia." Rómának rövid idő mulva egy épitészeti szabályrendelete volt és Augusztus császár a lakóházak magasságának maximumaként 70 láb magasságot állapit meg. Ismerték a hypocaustokat (egy földalatti légfütési szisztema), a mi többek között Carnuntumban, Bécs közelében meg ma is látható. A római thermák népfürdők voltak, az egészségügye felett censorok és aedilók őrködtek. Az ókori népek hygienája nem tudomány volt, hanem dogmatikus szabályok, tapasztalati tételek, a törvényhozók törvényei és a papok gyakorlatainak gyüjteménye. Theoretikus alappal ugyan nem birt, de annál energikusabb és körültekintőbb volt a kivitelben. „A hygiena" mondja Nossig, átitatta az életszokások és erkölcsök egész fonadékát, a törvényhozásnak kiegészitő alkatrészét és az államvezetés tevékenységének egyik főterületét képezte. Olyan mértékben foglalkoztatta a kormányokat, ami fölött manapság ámulunk. Szociálhygiéna, közegészségügy volt a szónak teljes és valódi értelmében.

Forditotta: *—h —a.*

fegyverrel szerelik le a vonatkisérő személyzetet, hogy a kocsikat azután kifoszthassák. A hadügyminiszter segitségét is igénybe akarják venni a rablók megfékezésénél. Katona-tiszteket vezényelnek ki a vonalakra, akik az őrzés és védelem munkáját végzik.

— **Modern táncok kurzusa.** A főváros legkitünőbb táncanára, — Saphir M. Imre, az orsz. egyesület elnöke, holnap, szerdán este kezdi meg a katholikus legényegyesület Távirda-utca 6. sz. alatt levő diszes helyiségében rendes tánctanfolyamát. Saphir, aki a hadapródiskola tánctanára is, a legujabb táncokat fogja tanitani. Tandij az egész tanfolyamra 62 korona.

— **Szülők figyelmébe!** A szünidőben, julius és augusztus hónapban *középiskolai előkészitő tanfolyamot* tartunk azon tanulók részére, kik a jövő tanévben a gimnázium, reál, vagy a polgári iskola első osztályában járnak. Tanitás díj egy hónapra 30 korona. Jelentkezni lehet julius 2, 3 és 4-én d. e. 10—12 óra közt Széchenyi-utca 2. szám alatt (Tóth László tanitónál.) *Tóth László és Zavaros István.*

Köhögés ellen kitünően bevált háziszer a Störa-pastilla. Egy doboz ára 1·56 korona. Kapható Szüts Róbert Károly-király tér gyógyszertárában. — **Tégelyben adandó szerekhez tégelyhiány miatt a tégelyeket tessék magukkal hozni.**

Három darab prima 42—46—52 akós boroshordó eladó Székesfehérvár, Felsőkirálysor 20.

Egy magyar csétlég németajku kisasszony egy 16 éves leanykához vidékre keresteik. Jellige: „Jó ellátás és fizetés a kiadóba.

Kempis Tamás világhirű könyvecskéje kapható Horváthné és Rónainé papirkereskedésében. — Ugyanott kapható Szalézi-sz. Ferenc *Philothea*-ja.

A szerkesztőség hivatalos órái: Hétköznapokon d. e. 8-tól 12-ig és d. u. 2-től 5-ig. Vasár- és ünnepnapokon szerkesztőségünkben nincs hivatalos óra. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szent István-tér 1. Telefon: 208. Lapunk egyes példányai a szerkesztőségben is kaphatók.

Uránia-szinház

Szerdán és csütörtökön, julius hó 3 és 4-én:

MADY CHRISTIANS

idei III-ik filmje!

A 13-ak

Filmregény 4 felv.

Kiegészitő műsor

Előadások fél 7 fél 9 órakor.

Rendes helyárak.

NAGY KERESETHEZ JUT, ha a FEJÉRMEGYEI NAPLOT és az UJ LAPOT árusitja.

Lapkihordásra vállalkozók a kiadóhivatalban jelentkezzenek

Éves állás, biztos jövedelem.

VISZKETEG és mindennemű bőrbaj, ugymint rüh, sömör, fekély, daganat és sebek gyógyitására a legbiztosabb és leggyorsabban ható háziszer a

BOROKA KENŐCS

Nem piszkit, és teljesen szagtalan. Kis tégely 3 nagy tégely 5, Családi tégely 9 kor. Hozzávaló Boroka szappan 3 korona.

SZÉP LESZ az arcbőröd, ha tudod, hogy van egy igazi kitünő kozmetikum, minden arcfestő-szer, szeplő, mitesser, orvosságszerű gyógyszerekkel szemben az

Aranyvirág krém.

Ugyanezen szerek, nagy tégely 10 korona. Hazai gyógyszerek 1.50 K. Aranyvirág pudre 1 korona, Fossa és Szamos szappan 1 K. Szabó GYÖRGY gyógyszerész Nagykőrös, Egyéb kozmetikumok, szépségszerek kaphatók.

Lachmann Rezső és Szüts Róbert gyógyszertárában.

HADIKÖLCSÖN-BIZTOSITÁS

a honvédelmi Minisztérium Hadsegélyző Hivatalának ellenőrzése alatt.

A hadiölcsönbiztositás hadiölcsönjegyzésnek életbiztositással való egybekapcsolása. Aki hadiölcsönbiztositási köt, elsősorban hadiölcsönt jegyez, másodsorban pedig gondoskodik az ő és hozzátartozói sorsáról, halála esetére hátramaradottjainak sorsáról.

10000 koronáig orvosi vizsgálat nélkül a hadbavonultak, frontonlevők is biztosithatók. A biztositás azonnal érvényes harcteri halálra és önfelkösség esetére is!

A hadiölcsönt jegyző fel a hadiölcsönöt egyszerre, vagy 10—20 év alatt fizetheti le. Jogában áll a felnek díjfizetéseit bármikor beszüntetni. — A befizetett díj sohasem vesszik el. A díjak évi, félévi részletekben fizethetők.

A hadiölcsönbiztositást a „Magyar Országos Biztositó Intézet R. T." hadiölcsönbiztositási osztálya a M. kir. Honvédelmi Minisztérium Hadsegélyző Hivatalával létesitett megállapodás alapján és annak ellenőrzése mellett eszközli.

A díjak részben az elesett hősök özvegyeinek és árváinak fognak jutni.

Az intézet és a felek között esetleg felmerülő vitás kérdésekben a Hadsegélyző Hivatal jogosult az intézetet kötelezően dönteni.

A hadsegélyző Hivatal ellenőrzése alatt megindított hadiölcsönbiztositási akciót a miniszterelnökség, pénzügyi, közoktatásügyi, honvédelmi, hadügyi miniszterek, a hadseregfőparancsnokság, a budapesti honvédkerületi parancsnokság és gr. Károlyi József főispán a legmelegebben ajánlják. Ezen akció vezetője Székesfehérvár város és Fejérmegye területére: **KELEMEN BÉLA** lapszerkesztő. A hivatal Székesfehérvárott a Szinház mellett, az Általános Bank és Takarékpénztár épületében van, ahol minden felvilágositást megadnak.

A gazdag készpénzzel, a kevésbbé tehetős hadiölcsönbiztositással jegyezzen hadiölcsönt!

NYILTTÉR.*)

Nyilatkozat.

Alulirott ezennel kijelentem, hogy Fogelton Irén nekem nem menyasszonyom, vele jegyben nem járok. Az anyakönyvvezető előtt tett bejelentés is jelenlétem és beleegyezésem nélkül történt.

Székesfehérvár, 1918. jul. 2.

Redey Géza.

*) E rovatban közlött cikkert nem vállal felelősséget a *Szerk.*

APRÓHIRDETÉSEK.

Apróhirdetésekért 10 szóig 1·50 kor., azonfelül minden szóért 10 fillér fizetendő.

Elveszett Erzsébetliget vagy a szőlőben egy attélszőnyelü selyem ernyő megtaláló jutalomban részesül Zitakirálynő-utca 23.

Sütő utcu 14. szamu ház egészben vagy fele részben szabadkézből eladó.

Széna eladó Széchenyi utca 23. sz. alatt.

Az Adria gőzmosodába bejáró leányok 70 korona havi fizetéssel felvétetnek és egy mindenesfiu 40 korona fizetéssel. Lakatos-u. 10.

Német vizsla jutányos áron eladó Külsőbudai-uton Simonovitsnál.

Két darab 1—1 éves tinóborju eladó Széchényi utca 64. sz.

Sürgősen eladó egy fa kocsiszin, egy hidas, góré tizedesmérleggel, egy dupla üzletajtó, ablakok, egy villanymotor darálóval és morzsolóval Királykut-utca 13.

Hirdetmény.

A 2400/1917. valamint a 4207/1915. M. E. sz. rendelete alapján a Zöldség- és Gyümölcsforgalmi Intézőbizottság által a 84/1918. K. b. sz. hirdetmény 7-ik bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján az alant felsorolt árcikkek hivatalos árai 1918. julius hó 1-től 1918. julius hó 15-ig bezárólag következőleg állapitom meg:

	Nagykereskedelmi ár	Kiskereskedelmi ár
Kelkáposzta 1 kg.	—·70 K	—·90 K
Kalarábi (ugyanilyen, csak az ü. h. szivleveleket) 1 kg.)	—·70 „	—·90 „
Korai nyári káposzta 1 kg.	1·— „	1·20 „
Sárgarépa, petrezselyem, pasztinák (1 kötegben 10 drb.)	—·20 „	—·24 „
Zöldhagyma (felényire vágott szárral) 1 kg.	—·80 „	1·— „
Zöld foghagyma (felényire vágott szárral) 1 kg.	2·— „	2·30 „
Nagy, barna, nyári fehér és fekete retek (nagyság szerint) 1 drb.	—·4—6 „	—·6—8 „
Laboda és sóska 1 kg.	—·60 K	—·80 K
Spárga 1. r. 1 kg.	2·50 „	3·20 „
Zöldborsó hüvelyes 1 kg.	1·30 „	1·50 „
„ hüvelynélküli szemes 1 kg.	—·— „	3·20 „
Zöldbab, vajbab 1 kg.	2·— „	2·40 „
Tök 1 kg.	—·60 „	—·80 „
Ugorka 1 kg.	—·80 „	1·— „
Sárga barack I. rendű 1 kg.	2·— „	2·40 „
„ „ II. „ „ „	1·50 „	1·80 „
Nyári veres szilva 1 kg.	—·80 „	1·— „
Köszméte (egres) 1 kg.	1·30 „	1·60 „
Ribiszke 1 kg.	2·20 „	2·60 „
Szamóca (földi eper) a) erdei 1 kg.	1·50 „	2·80 „
b) kerti „ „	2·80 „	3·40 „
Málna a) erdei „ „	2·50 „	2·80 „
b) kerti „ „	1·80 „	3·40 „
Nyári alma 1 kg.	1·50 „	1·80 „
Nyári körte 1 kg.	1·80 „	2·30 „

Székesfehérvár, 1918. julius hó 1 én.

Elöterjeszti:

Kovács, közell. biz. elnök.

Dr. Kerekes, polgármester h.

Nyomta Egyházmegyei Könyvnyomda Székesfehérvár.